

4 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ylläpitää ja parantaa eri-ikäisten helsinkiläisten mahdollisuuksia henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin, sivistymiseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen ja tukee Helsingin elinvoimaisuutta.

Toimiala jakautuu neljään palvelukokonaisuuteen sekä toimialan hallintoon. Palvelukokonaisuudet ovat kulttuuripalvelukokonaisuus, liikuntapalvelukokonaisuus, nuorisopalvelukokonaisuus sekä kirjastopalvelukokonaisuus. Toimiala toimii kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaisuudessa ja lautakunnalla on kolme jaostoa, joita ovat kulttuuri- ja kirjastojaosto, liikuntajaosto ja nuorisajaosto.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on kolme talousarviokohtaa:

- kulttuuri- ja vapaa-aika (talousarviokohta 4 10 01)
- kulttuurin laitosavustukset (talousarviokohta 4 10 02)
- liikunnan laitosavustukset (talousarviokohta 4 10 03).

4 10 01 KULTTUURI JA VAPAA-AIKA

Käyttötalous

Toimialan tulot tilinpäätöksessä 2020 olivat 24,1 miljoonaa euroa ja menot 220,0 miljoonaa euroa. Talousarviokohdan sitovana tavoitteena on toimintakate, joka oli -195,9 miljoonaa euroa. Toimintakate toteutui 1,9 miljoonaa euroa talousarviota heikompana.

Koronapandemian vuoksi toimialan toimipaikat olivat kiinni tai rajoitetusti auki suurimman osan vuodesta. Tämä heikensi toimialan tulokertymää noin 9,7 miljoonaa euroa. Tulonmenetykset koostuivat mm. pääsylippu- ja muista myyntituloista sekä vuokratuloista. Korona lisäsi toimintamenoja 3,2 miljoonaa euroa johtuen taiteen ja kulttuurin lisäavustuksesta sekä Helsinki-apu toiminnasta. Koronan aiheuttamia menosäästöjä syntyi 7,5 miljoonaa euroa. Menosäästöt koostuivat pääosin henkilöstömenoista ja palkkioista, tarvike- ja palveluostoista sekä vuokrista. Koronapandemian nettovaikutus toimialan toimintakatteeseen oli -5,3 miljoonaa euroa.

Koronan lisäksi toimintakatetta heikensivät tekniset menoylitykset, joita olivat uusi aluevastuumuseotoiminta 0,3 miljoonaa euroa, jonka menot kirjautuivat toimialalle, mutta tulot kaupungille valtionosuuksina, sekä nuorisotyön Luotsitoiminta 0,2 miljoonaa euroa, joka siirtyi sosiaali- ja terveystoimialalta kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle.

Biennaali-tapahtuman siirtyminen vuodelle 2021 heikensi sekä tuloja, että menoja 2,8M verrattuna budjettiin, mutta tällä ei ollut katevaikutusta

Toimialalla saavutettiin menosäästöjä erityisesti tuottavuustoimenpiteiden johdosta noin neljän miljoonan euron verran. Toimintakatteen heikkeneminen rajautui lopulta alle kahteen miljoonaan euroon.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Palveluja parannetaan asiakaskokemuksen perusteella.

Tavoite toteutui.

- Parannetaan toimintatapoja, tuottavuutta ja asiakaskokemusta edistämällä digitalisaatiota sekä tietoperusteista päätöksentekoa.

Teamsin käyttöönotossa ja tilojen myynnissä Varaamon kautta päästiin tavoitteeseen. Tuotannossa olleiden digitaalisten palvelujen saavutettavuusauditointi ja -seloste on tehty ja asiakastyytyväisyys mitattu. Tietoperusteista päätöksentekoa edistettiin valmistelemalla johdon työpöytä ja visualisoimalla talouden ja toiminnan kuukausiraportointia.

Koko kaupunki on oppimisen, kulttuuristen kohtaamisten, tekemisen ja kansalaistoiminnan paikka.

Tavoite ei toteutunut.

- Palvelukokonaisuuksissa kuvataan, ketkä muut tuottavat oman sektorin palveluja tai toimintaa ja mikä on kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tehtävä palvelutuottajana.

Koronapandemia hidasti palvelustrategiatyötä, eikä työskentelyä voitu toteuttaa suunnitellusti. Palvelustrategiatyötä jatketaan vuodelle 2021 toimialan sitovana tavoitteena.

Helsingissä on houkuttelevaa ja helppoa lähteä liikkeelle.

Tavoite ei toteutunut. Kaikki kolme mittaria jäivät toteutumatta.

- Parannetaan pienten lasten, nuorten sekä ikäihmisten mahdollisuuksia liikkumiseen kaupunginhallituksen hyväksymän liikkumisohjelman mukaisesti.

Toimenpiteet liittyen pienten lasten perhehulinoihin ja kampanjaan liikkumisesta toteutuivat. Ikäihmisten alueellisten palvelutorien toteuttaminen ja nuorten liikkumisen edistämiseen tähtäävät toimenpiteet eivät toteutunut koronapandemian vuoksi.

- Luodaan yhteistyörakenteet kulttuurin ja vapaa-ajan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialojen välille.

Tavoitteena on

- 1.) toteuttaa digitalisaatiota rakentamalla helppo ja yhdenvertaisuutta lisäävä toimintamalli, jolla kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tiloja ja palveluja voidaan käyttää opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämiseen (päävastuu Kuva) ja
- 2.) että jokaisella perusopetuksen alueella on luotu kulttuuripolut, joissa on toimintaa jokaiselle vuosiluokalle.

Toimintaa on toteutettu jokaisessa koulussa vähintään yhdellä vuosiluokalla (päävastuu Kasko).

Uusi toimintamalli, sisäisistä käytännöistä sopiminen ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa yhteisten toimintakäytäntöjen muotoilu jäivät toteutumatta koronapandemian vuoksi. Sen sijaan digitaalisen alustan toteuttaminen ja sen pilotointi etenivät tavoitteen mukaisesti.

- Kaikki kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palvelukokonaisuudet osallistuvat Helsinki Biennaalin toteuttamiseen.

Toimenpide ei toteutunut, koska koronapandemian vuoksi tapahtuma siirrettiin toteutettavaksi vuonna 2021.

Määrä- ja taloustavoitteet

Koronasulkujen ja -rajoitusten vuoksi toimiala ei saavuttanut kaikkia suoritettavuuksiaan, mutta palveluja tuotettiin uudella tavalla toimintatavoilla, joista kerättiin korvaavia suoritteita ja joita mitattiin mm. suoratoistojen määrällä ja katsojaluvuilla.

Toimiala käyttää tuottavuuden mittaamiseen tuottavuusindeksiä, joka kuvaa asiakasmäärän kehitystä suhteessa kustannusten kehitykseen. Asiakasmääränä on käytetty laskennassa yksikkökustannuksilla painotettuja fyysisiä käyntikertoja toimialan palveluissa ja kustannuksina perusvuoteen deflaoituja avustuskorjattuja nettomenoja. Perusvuotena tässä vertailussa on 2019. Koronaepidemian vuoksi asiakasmäärät ovat merkittävästi pudonneet, mikä on pudottanut toimialan tuottavuutta ja kasvattanut yksikkökustannuksia.

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritettavatavoitteet			
Liikunta			
Käyntikerrat	10 000 000	8 121 215	-1 878 785
Nuoriso			
Nuorten käyntikerrat	880 000	503 327	-376 673
Nuorten järjestämien toiminnan määrä	17	6	-11
Kulttuuri			
Kulttuurikeskukset			
Tapahtumien määrä	1 600	1 243	-357
Käyntikerrat	580 000	296 309	-283 691
Kulttuurin edistäminen			
Tapahtumien määrä	400	317	-83
Käyntikerrat	145 000	112 884	-32 116
Orkesteri			
Sinfoniakonserttien määrä	49	36	-13
Käyntikerrat	120 000	22 888	-97 112
HAM			
Käyntikerrat	145 000	84 041	-60 959
Helsinki bienaali käyntikerrat	300 000	0	-300 000
Museo			
Käyntikerrat	440 000	148 303	-291 697
Verkkopalveluiden asiakastoiminnot	3 700 000	5 494 662	1 794 662
Kirjasto			
Aukiolotunnit	108 000	85 671	-22 329
Fyysiset käyntikerrat	8 200 000	5 197 400	-3 002 600
Verkkokäynnit	12 000 000	15 915 048	3 915 048
Resurssit			
Henkilöstömäärä	1 605	1 591	-14

Tuottavuusmittari	TA 2020	2020	2019	2018
Tuottavuusindeksi (2018=100)	106,8	59,0	94,1	100,0
Tilankäytön tehokkuuden mittari	TA 2020	2020	2019	2018
Tilojen kokonaispinta-ala htm ²	327 525	327947	317 987	317962
Tilojen pinta-alamäärä (htm ²) suhteessa asiakasmäärään	0,016	0,023	0,017	0,017

Yksikkökustannukset euroa / asukas (sis. järjestö ja laitosavustukset)	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Palvelukokonaisuus			
Liikuntapalvelut	112,2	121,8	9,6
Nuorisopalvelut	45,0	45,5	0,5
Kirjastopalvelut	59,6	62,7	3,1
Kulttuuripalvelut	118,4	127,8	9,4
Toimiala yhteensä	335,1	357,8	22,7
Yksikkökustannukset euroa / asukas (ilman avustuksia)	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Palvelukokonaisuus			
Liikuntapalvelut	76,1	85,0	8,9
Nuorisopalvelut	41,3	41,6	0,3
Kirjastopalvelut	59,6	62,7	3,1
Kaupunginmuseo	11,0	11,8	0,8
Orkesteri	18,7	18,4	-0,3
Taidemuseo	12,3	12,1	-0,2
Kulttuurikeskukset ja kulttuurin edistäminen	17,9	18,7	0,8
Toimiala yhteensä	236,9	250,3	13,4

4 10 02 KULTTUURIN LAITOSAVUSTUKSET

Kulttuurin laitosavustuksilla tuetaan kulttuuria edistäviä toimijoita Helsingissä. Tukimuotoina ovat laina-, toiminta- ja vuokra-avustus. Menot toteutuivat talousarviossa suunnitellusti. Vuonna 2020 avustuksia myönnettiin yhteensä 23 miljoonaa euroa jakautuen seuraavalla tavalla: Helsingin teatterisäätiö sr (13,9 miljoonaa euroa), Suomen Kansallisoopperan säätiö sr (3,7 miljoonaa euroa), Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr (4,6 miljoonaa euroa) ja Uuden musiikin orkesteri (0,8 miljoonaa euroa).

4 10 03 LIIKUNNAN LAITOSAVUSTUKSET

Liikunnan laitosavustuksilla tuetaan liikuntaa edistäviä toimijoita Helsingissä. Tukimuotoina ovat rahoitus-, toiminta- ja vuokra-avustus. Menot toteutuivat talousarviossa suunnitellusti. Vuonna 2020 avustuksia myönnettiin yhteensä 15,9 miljoonaa euroa jakautuen seuraavalla tavalla: Stadion-säätiö (6,9 miljoonaa euroa), Urheiluhallit Oy (4,1 miljoonaa euroa), Vuosaaren urheilutalo (2,4 miljoonaa euroa), Jääkenttäsäätiö (1,2 miljoonaa euroa), Mäkelänrinteen uintikeskus (0,6 miljoonaa euroa), Helsinki Stadion Oy (0,4 miljoonaa euroa), Muut toimijat (0,3 miljoonaa euroa).

8 INVESTOINTIOSA

8 05 04 KULTTUURIN JA VAPAA-AJAN TOIMIALA

Irtaimen omaisuuden investointibudjetti oli ylitysoikeudet mukaan lukien 9,7 miljoonaa euroa. Investointeja tehtiin 8,5 miljoonalla eurolla. Näistä Ict-investointeja oli 3,6 miljoonaa ja muita hankintoja 4,8 miljoonaa euroa. Suurimmat investoinnit liittyivät toimialan digitalisaatio-ohjelmaan. Investointirahoja jäi käyttämättä 1,2 miljoonaa euroa viivästyneiden hankkeiden vuoksi. Näistä merkittävimpiä olivat raitiovaunumuseo, julkiset taidehankinnat, Helsinki Biennaali, kaupunginorkesterin soitinhankinnat, aluekirjastojen hankinnat ja Malminkartanon harrastushalli.